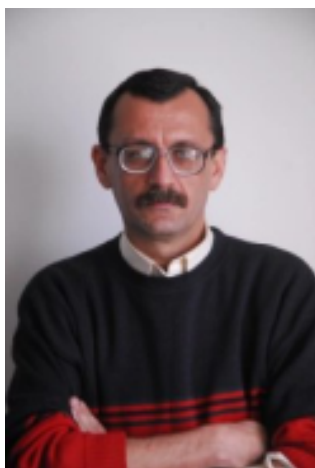

VIOREL DĂDULESCU

Nimic nu mai este așa cum a fost

Vremea aceea de primăvară târzie era tot mai rece, de parcă, printr-o ciudată inversare a anotimpurilor, iarna abia se pregătea să sosească, nicidecum să se încheie. Cerul era la fel de întunecat și neguros ca la mijlocul primei luni a anului, iar soarele răzbătea rar și cu greu prin masa compactă de nori cenușii, trecând prin câte o spărtură anemică ce se închidea rapid, ca și cum ar fi fost o fereastră ori o ușă deschisă pentru o clipă de o gospodină grăbită să alunge din casă pisica.

Printre picurii sâcăietori de ploaie mărunță – sau să fi fost bruma de noaptea trecută care se hotărâse, în sfârșit, să se prelingă de pe frunze și de pe streșini? – se îndrepta agale spre una dintre puținele terase deschise atunci. Era prima zi de Paști. Unde să fi mers în altă parte? Din când în când pașii îi erau acompaniați de câte o plescăitură discretă, semn că pelicula de apă ce lucea stins pe asfalt reușise să intre în cine știe ce crăpătură din talpa pantofilor vechi de un an. De după colțul străzii apăru silueta firavă a doamnei Elvira. Purta o pălărieuță cochetă aidoma celor de pe la începutul secolului trecut, o structură complicată din dantelă odată albă, acum fildeșie, care îi acoperea părul cărunț, aranjat cu grijă în bucle mărunte, ține într-o mână nelipsitul baston din babus subțire și mâner argintiu, și în cealaltă o umbrelută ce o apăra de stropii mărunți sau, poate, o ridica ușurel deasupra trotua-

rului, astfel că înainta mai degrabă plutind deasupra oglinzii întunecate a asfaltului decât făcând o succesiune de pași grăbiți.

– Am cumpărat ieri două verze mici, dar atâta-s de grele că nici nu-mi mai vine să le iau din cămară, i se adresă fără nici o altă introducere. O porcărie. Nimic nu mai este cum a fost, spuse și dădu a lehamite din mâna cu baston, ce semănă, pentru o clipă, cu bagheta unui dirijor care conducea o orchestră invizibilă. Hi, hi, hi, se auzi de prin nori un cor de râsete ironice. Era stolul de pescăruși care traversa orașul.

Probabil locuia undeva în apropierea terasei suspendate pe jumătate deasupra râului, asta judecând după cât de des ajungea acolo, de câteva ori pe zi, ca și când ar fi făcut câteva pauze scurte între orele unui program prelungit de muncă. O sticlă de jumătate cu apă minerală și o vodcă „mică”, băută grăbit, urmată repede de a doua, consumată mult mai lent, îi țineau mereu companie, în timp ce povestea cu unul sau cu altul, nicidecum cu una, despre câte în lună și în stele. Din când în când dispărea discret, doar pentru a reveni tot acolo în scurt timp pentru a repeta același ritual, așa că un observator neavizat ar fi putut crede că nu a lipsit nici o clipă.

– Haideți să vă iau de braț, sper că nu vă deranjează, se alunecă, nu pricep de ce n-or lăsat drumul așa cum era, pavat cu piatră cubică, a trebuit să pună asfaltul ăsta pe care îți poți rupe gâtul. O mizerie. Nimic nu mai este cum a fost, concluzionă, după care îi puse cu delicatețe mâna pe braț, iar el simți cum merge mult mai ușor, apraope că plutește deasupra străzii, de parcă ar fi fost și el ridicat de la pământ de umbreluța aceea minusculă, care, hotărât lucru, nu oprea nici un strop de ploaie.

– Lui îi plăcea foarte mult varza călită cu carne, nu știu de ce, poate așa îi făcea maică-sa acasă, eu n-am cunoscut-o, rosti ea golind primul pahar, în așteptarea celui de-al doilea ce urma ce urma să fie băut pe îndelete, după ce se instalaseră la una dintre mesele lipite de balustrada terasei. Îi făceam în fiecare duminică când stăteam acasă și nu ieșeam în oraș. Îl răsfațam, ce mai încoace și încolo. Dar ce bărbat frumos... chiar merita.

Toată lumea se uita după noi pe stradă când mergeam braț la braț. Știi cum e. Ce bărbat, ce bărbat, spuse din nou doamna Elvira privindu-l, și el simți că îl compara cu acel tip nemaipomenit și rezultatul nu era în favoarea lui. Îi apretam toate cămășile, continua ea, pantalonii îi erau călcați cu dungă de puteai să te tai în ea, iar pantofii erau lustruiți oglindă, puteai să-ți aranjezi frizura dacă te priveai în ei. Cum pleca mereu în inspecții, că era plecat toată săptămâna, doar vineri seara sosea acasă, îi puneam în geantă peria de pantofi și o cutie cu cremă de ghetă cu ceară de albine, dar ce cremă, așa ceva nu se mai face astăzi, ce să mai vorbim. Dar și el se îngrijea, era foarte pedant, ajungea acasă la fel de aranjat precum plecase, de parcă nici n-ar fi ieșit din apartament. Niciodată nu l-am întrebat unde mergea el așa de des în inspecție, și cum de putea veni înapoi ca scos din cutie, poate avea treabă prin toată țara, că doar trenurile circulă peste tot, și el acolo era angajat, avea o funcție importantă, de inspector la căile ferate. Și Ghizi îl aprecia, pe ce bărbat ai mâna tu Elvi, îmi zicea și mai mânca o bomboană cu mentă, ce bomboane erau pe vremea aia, nici bomboanele nu mai sunt cum au fost. Ghizi e prietena mea, ce femeie, ce femeie, s-ar fi putut mărita cu oricine, nici una dintre noi nu-l ajungeam nici până la degetul mic de la picior, și avea niște picioare splendide, așa picioare nu mai vezi azi nici la balerine, dar ea nu și nu, nu vroia pe nimeni, și câți nu i-au făcut curte, chiar și contabilul-șef de la Poștă, domnul Panait. Buchete mari de hortensii îi trimitea în fiecare săptămână, dar ea le lăsa pe birou, că lucra și ea tot la Poștă, de ce să le iau, să-i dau degeaba speranță băiatului?, așa îmi spunea, poate le lua femeia de serviciu când făcea curat, iar el îi ducea altul săptămâna viitoare, vinerea, numai vinerea, îi pune o invitație în fiecare buchet, stimată doamnă Ghizela, așa începea fiecare invitație, vă rog respectuos să binevoiți a lua în considerare o relaxare în ziua de sâmbătă – și urma data, ca să fie totul clar, căci domnul Panait era obișnuit cu termenele exacte – la piesa “Un om cu o floare” sau la ce piesă o fi fost în sâmbăta aia, că îi trimitea buchet cu invitație în fiecare vineri, apoi a schimbat florile, a trecut de la hortensii la anemone, ce domn, ce domn, azi nu mai găsești așa ceva, dar Ghizi nu și nu, mă rog, nu era ea interesată, chit că noi îi tot spuneam tu fată pe cine tot aștepti, nu-l vezi că-i mort după tine, până

la urmă a și murit săracul, deși era în floare vârstei, culmea, l-a călcat un camion al Poștei, fractură craniană totală a fost diagnosticul, dar oricum, ce pot ști doctorii? Dar nu te plictisesc?, îl întreabă doamna Elvira întrerupându-se din povestit, nu, nu, dădu el din cap, și auzi cum în depărtare pasările acelea deranjante – pescăruși să fi fost? – cântau batjocoritor ho, he, hi, hu, și el completă în gând: cu o babă stai de vorbă tu.

– Acum nu-i bine nici ea săraca, zise îngândurată după încă o înghițitură doamna Elvira, privind la paharul care se golise pe jumătate. E într-un azil, a orbit de tot, doar eu mai merg pe la ea, iar ai venit curvă zice cu vocea aia hârâită a ei pe care n-o înțelege nimeni, și ce voce avea, ce voce, de soprană nu altceva, pe mine mă cunoaște după pași chiar dacă nu zic o vorbă. Nu știu cum de a ajuns așa, poate de la bomboanele alea cu mentă i se trage, sau poate de la zahărul din ele, am auzit că ar avea ceva efect din ăla anihilant că altfel nu știu cum să-i spun, într-o singură zi sau în două a orbit, de la diabet au zis medicii, dar ce să știe medicii?, mai bine se ducea și ea după bărbatu-meu, că tot îl aprecia așa de mult, și nu se mai chinuia atâta săraca. Tare îi plăceau inelele mele, aveam o grămadă, că ne făceau băieții de la atelier, erau foarte reușite, aveau niște forme neobișnuite, nu ca astea care se fac astăzi, i-am dat și lui Ghizi câteva, erau de toate felurile, și din fire subțiri împletite, și ca un fel de flori rare cum sunt doar pe la tropice, sau poate nici măcar pe acolo, ori ca siluete de animale, de căței ori de pisicuțe, mie mâțele îmi plăceau cel mai mult, sau ca o față de om, pe astea mai complicate le făcea Titus, care era un artist adevărat, așa artiști nu mai sunt astăzi, ultimul pe care i l-am dat lui chiar așa era, o figură stranie și încruntată, nu știai dacă-i bărbat ori femeie. Nici n-ai fi zis că nu-s din aur inelele, ci sunt doar aurite. Că de asta ne ocupam la atelier, de fapt făceam mărtișoare din tablă aurită, dar pentru noi mai făceam și gablonțuri, inele, ori brățări sau cercei, băieții le confecționau din tablă, aveau niște forme mari, matrițe le zicea, cu care tăiau mărtișorale din tablă subțire, bum-poc! făcea presa și odată ieșeau zeci de mărtișoare dintr-o bucată de tablă, dar pe urmă era mai greu, că trebuiau șlefuite bine fiecare în parte oricât de mici ar fi fost, și apoi se băgau într-un fel de baie la aurit, când le scoteam păreau că-s din aur masiv, asta era treaba mea, înșiram pe o sârmă zeci de

mărțișoare ca o inimă străpunsă de o săgeată, împreună cu altele ca niște hornari cu scară cu tot, se știe că ăia aduc noroc, ori în formă de pisici, care-s foarte drăguțe, dar sunt parșive, nu poți avea încredere în ele, mai erau și ca stelutele ce strălucesc pe cer, altele ca un soare cu multe raze, și alea foarte subțirele, de te mirai că nu se rup, dar cum să se rupă că doar erau din tablă, cele mai multe, care aveau cea mai mare căutare, erau plicuri închise, cu o inimioară într-un colț, ca alea care se trimiteau cu miile prin Poștă, acolo unde era contabil-șef domnul Panait, care era un adevărat domn, azi nu mai sunt asemenea domni, ce să mai vorbim, spuse doamna Elvira în timp ce îl cântărea din nou din priviri, iar el simți că nici de acea dată comparația nu era în favoarea lui. Dar chiar nu te plictisesc?, îl întrebă din nou, nu, nu, dădu el din cap negând că ar fi plictisit. Lasă că de data asta iau eu o vodcă și pentru dumneata, continuă doamna Elvira, văd că ești politicos și bine-crescut, știi cum să te porți cu o doamnă, la câți le-am spus eu povestea asta nu poți să-ți imaginezi, la prietene, la doctori, la ceferiști, la polițiști, la profesori, mă rog la cine s-a nimerit să stea cu mine de vorbă, dar nimeni nu are răbdare să mă asculte până la capăt, așa e astăzi, oamenii nu mai sunt cum au fost, numai ce te trezești că se ridică, îngaimă o scuză și pleacă, te lasă cu vorba neterminată. He, he, hi, ha, se auzi din depărtare comentariul sarcastic al pescărușilor, iar el continuă în gând, greu de cap ești dumneata, străduindu-se să respecte rima acelui prim vers ce se amesteca cu susurul suav al apei ce trecea pe sub tersasa suspendată ca un balcon deasupra râului. Noile pahare erau nu doar mai mari decât cele dinainte, ci erau și aburite.

– Dar să știi, își reluă brusc monologul doamna Elvira, care golise deja un sfert din paharul aflat în dreptul ei, că trebuia să fiu foarte atentă. Nu era o muncă chiar așa de ușoară cum ar părea, purtam tot timpul mănuși groase din cauciuc, căci sărmuțele acelea pe care erau înșirate hornari, stelute, pisici ori plicuri cu inimioare – oare ți-am spus că am primit și eu un plic, dar unu' adevărat?, dacă nu, lasă că-ți spun mai încolo – trebuiau puse la aurit într-un vas plin cu apă, tot felul de substanțe și cianură. Cu cianura trebuie să fii foarte atent, că e foarte otrăvitoare. Așa că purtam tot timpul mănuși, când mi le scoteam la

sfârșitul lucrului aveam mâinile zbârcite de tot, dar mereu mă dădeam cu cremă, îmi făceau fetele de la farmacie una specială, că le mai duceam și lor câte un inel, o pereche de cercei sau ceva, așa creme nu se mai fac astăzi, cu grăsime de cetaceu, așa că aveam mâini foarte fine, uite ca și acum, spuse doamna Elvira, scotându-și una dintre mănușile de dantelă, iar el constată, atunci când îl atinse, că degetele ei reci aveau o greutate aproape imaterială, așa cum ar trebui să fie aripile unui fluture, și că mâna îi era fină și fără crețuri, ca fundelul unui nou-născut. Ha, ho, hi, he, rostiră sonor și admirativ păsările, pescăruși sau ce-or fi fost, și el continuă automat în gând: ia te uită ce degete.

– Așa că și pe atunci aveam mâini foarte îngrijite, reluă doamna Elvira, nu ca fetele de astăzi, care, ce să mai vorbim, doar își pun unghii false lungi, lungi de tot, de parcă la asta s-ar uita un domn atunci când îți sărută mâna. Inclusiv domnul Panait a sesizat ce mâini fine aveam în duminica aceea când ne-am întâlnit la terasa din centru, nu a spus nimic, dar eu am simțit că a fost impresionat, de fapt el se opri la masa noastră pentru Ghizi, că ieșise și ea cu noi la terasă, ce loc frumos, toată lumea bună trecea pe acolo, nu ca azi când întâlnești numai golani și pușlamale, vă salut cu respect domnule inspector i-a spus lui bărbatu-meu, sărut-mâna doamnelor ne-a zis nouă și ne-a sărutat mâinile la amândouă pentru că era un domn adevărat, era și foarte inteligent, nu degeaba ajunsese contabil-șef la Poștă, nu vreau să vă deranjez, m-am oprit doar să vă salut, nu, nu pot să stau i-a spus lui bărbatu-meu care îl invitase să ia loc, după care a plecat imediat, era foarte rezervat și bine-crescut, poate chiar dânsul mi-a trimis plicul care a schimbat totul, dar nu am mai apucat să aflu dacă a fost așa sau nu, însă am simțit că el a înțeles și știe. Lui Ghizi i-a plăcut tare mult inelul acela cu fața încruntată, a râs când l-a văzut, s-a distrat de figura aia strâmbă, nici bărbat nici femeie, deși nu era nimic de râs, dar așa era ea, niciodată nu a fost atentă, n-a înțeles nimic, deși ar fi trebuit să priceapă, că doar am avertizat-o, curvă, iar ai venit, îmi zice cu voce hârâită când merg la ea. Nu mai poate vorbi bine, de parcă tot gâtul i-ar fi ars, acolo îi dau să mănânce doar supe, cu paiul, dar uite că a trăit până acum și câtă vreme să fi trecut de atunci?, oare câți ani?, nici eu nu mai știu. Nimic nu se înțelege din ce vrea să

spună, doar eu o pricep, că doar e prietena mea cea mai bună. Ne întâlneam foarte des, ea tot trecea pe la mine pe acasă, nici măcar nu mă anunța, așa cum fac prietenele, acum dacă stau să mă gândesc doar ea venea pe la mine, nu cred să fi fost eu vreodată la ea, stau la periferie dragă, îmi zicea, așa că nu mergeam la ea, dar mai bine aș fi fost să o vizitez pe neașteptate, cum fac prietenele, poate l-aș fi găsit acolo și aș fi înțeles mai repede, nu aș fi avut nevoie să citesc scrisoarea din plicul ăla. Ne mai făceam și cadouri una alteia, mai schimbam câte o bluză între noi, ea îmi aduce savarine, eu îi mai dădeam câte un inel, cum a fost și ăla cu fața schimonosită, ori câte o cutie cu bomboane cu mentă, care îi plăceau așa de mult, cum a fost și aia pe care i-am dat-o cam la vreo două săptămâni, sau să fi fost trei?, nu mai țin minte, după ziua cu inelul. Era pe plecare, ține-le și pe astea, i-am zis, eu am destule, nu știu câte a apucat să mănânce, poate doar una... În ziua aia cred că a pățit ceva, eu nu am aflat imediat, a dus-o cineva la spital și n-am mai văzut-o câteva săptămâni, acolo nu te lăsau să intri. Păsările tăcuseră de mult, poate zburaseră în altă parte ca să aibă de unde se întoarce, se mai auzea doar clipocitul apei care curgea pe sub ei.

– Și pe urmă imediat s-a întâmplat necazul cu bărbatu-meu, spuse după o vreme doamna Elvira cu o voce tremurată, era într-o duminică, n-a vrut să ieșim în oraș, deși eu am insistat să mergem să mâncăm ceva pe terasa aia frumoasă, dar nu a vrut cu nici un chip, ba chiar s-a răstit la mine, el care niciodată nu ridica vocea, dar de o vreme era tot mai întunecat, nu mai era bărbatul ăla pe care îl știam, așa că l-am servit cu varză din aia care îi plăcea atât de mult, după a doua înghițitură i s-a făcut rău dintr-o dată, a scăpat furculița din mână și tremura pe scaun, pe urmă s-a prăbușit pe podea, a răsturnat și farfuria, avea varză și carne pe el când a venit Salvarea, că am chemat-o imediat, dar nu au mai putut face nimic. Au zis că a avut un atac cerebral, dar ce pot ști doctorii? Merg în fiecare duminică la el, avem loc în Cimitirul Central, și acum de acolo vin, după ce plec de la el mă opresc pe o terasă, așa cum făceam pe vremuri, e ca și cum am ieși împreună duminica, dar nu-i același lucru, ce poți să faci, nimic nu mai este cum a fost. Hi, ha, hu, hu se auzi din nou corul păsărilor ce probabil se

întorseseră de pe unde plecaseră, iar el completă versul ce trebuia să urmeze: oare bine ai înțeles tu?

– Domnul Panait s-a prăpădit la scurt timp după aceea, într-un accident stupid, imaginează-ți că a alunecat pe stradă și l-a lovit un camion, chiar unul de la Poștă, unde dânsul era contabil-șef, a zburat pur și simplu de pe trotuar de parcă i-a fi dat cineva un brânci, desigur că nu a fost așa, ploua și atunci ca și acum, pe trotuarul ăsta asfaltat se alunecă foarte ușor când e umed, mai bine ar fi peste tot piatră cubică. Accident de circulație au zis polițiștii, deși că, dacă stau să mă gândesc, ce pot ști ei? Foarte rău mi-a părut și după el, mai ales că nu am avut cum să-l întreb despre plicul acela pe care l-am primit, dacă el mi l-a trimis sau nu, eu cred că da, era un domn foarte inteligent, așa domni nu mai găsești astăzi, am simțit că e singurul care a înțeles totul, și ce a fost după și ce a fost înainte, totuși poate că nu ar fi trebuit să trimită scrisori, chiar dacă era contabil-șef la Poștă, avea alte atribuții acolo, nu să trimită plicuri uneia sau alteia. Așa că am rămas singure, oftă doamna Elvira, eu și cu Ghizi. Eu aici, ea la azil, nu mai poate veni pe la mine, acum merg eu pe la ea, deși sigur ar fi fost mai bine să-i fi făcut o vizită pe așteptate mai demult, poate că l-aș fi găsit acolo, și lucrurile ar fi fost altfel, aș fi înțeles pe loc, nu dintr-o scrisoare, dar ce să faci, nu mai poți întoarce timpul înapoi. La Ghizi merg mai rar decât la bărbatu-meu, iar ai venit curvă, îmi zice cu vocea aia pe care nu o poate înțelege altcineva decât mine, nu-i mai duc bomboane cu mentă acuma, oricât i-ar plăcea, oricum nu mai poate să le mănânce săracuța, acolo o hrănesc cu paiul, numai supă îi dau, dar uite că a trăit atîta vreme, cât să fie de atunci?, am uitat, nu mai știu, spuse oftând cu tristețe doamna Elvira, privindu-l pentru o clipă prin paharul gol, pe care îl înălțase de la buze până în dreptul ochilor, ca și cum astfel l-ar fi putut vedea printr-o lupă care dezvăluie toate detaliile, chiar și cele mai ascunse, iar el își dădu seama că, așa cum se întâmplase și mai devreme, nici acum nu se ridica la înălțimea acelor bărbați și domni adevărați, cum nu mai erau alții în aceste zile.

– Că tot am vorbit despre bomboane, rosti brusc înviorată doamna Elvira, mai am câteva, de fapt am destule, oare nu dorești măcar una? Sunt foarte

mentolate și răcoritoare, așa bomboane nu se mai fac astăzi, continuă ea, scotocind în poșetuță, de unde scoase o cutie verzuie.

– Nu, nu, mulțumesc, chiar nu, trebuie să plec acum, am întârziat, rosti el grăbit ridicându-se, în timp ce auzi cum păsările acelea enervante, cel mai probabil pescăruși, aflate acum foarte aproape, parcă deasupra râului ce curgea sub ei, zbiară tare și clar, ca și cum ar fi recitat o poezioară pentru copii: hu, he, hi, ha, nimic nu mai este așa.